

WAT IS GOEDKOPER: RUWVOER VAN NATUURLAND
OF SAMENWERKEN MET AKKERBOUWER?

Natuurgras lijkt goedkoop

Veel biologische boeren, zeker pas omgeschakelde, hebben een ruwvoertekort. Gepachte natuurgrond levert goedkoop gras op, maar van matige kwaliteit. Is het dan niet aantrekkelijker om te investeren in een goede samenwerking met een akkerbouwer? Verschillende scenario's zijn doorgerekend in het kader van het Project Bodem & Wei

TEKST JAN DE WIT & NICK VAN EEKEREN | FOTO LOUIS BOLK INSTITUUT

Stel een bedrijf dat aanvulling zoekt voor de wintervoorraad ruwvoer, en circa 50 procent daarvan kan invullen via pacht van natuurpercelen op circa 0,5 uur rij-afstand enkele reis (extra transportkosten à 1,75 ct per kg ds). Scenario 1 omvat natuurpercelen met een relatief goede grond en grasbestand waarvan drie snedes geoogst kunnen worden. Scenario 2 omvat natuurpercelen met een veel lagere pacht maar met een slechte botanische samenstelling waarvan slechts twee bruikbare snedes geoogst worden. Scenario 3 is het alternatief van samenwerking met een akkerbouwer met

klaverrijke graspercelen in de rotatie, waarbij alleen de oogst- en transportkosten voor rekening van de melkveehouder zijn (3,5 cent meer dan van het eigen voer). Op basis van deze en overige reële kosten (gebaseerd op de KWIN-Veehouderij, aangepast voor bio) zijn de kosten per 100 kg ds berekend, waarbij voor het eigen gras als vuistregel 20 euro is aangehouden, inclusief vaste en eigenaarslasten (zie tabel 1). Met deze aannames blijkt kuilgras van natuurpercelen € 6,60 à € 8,00 goedkoper dan kuilgras afkomstig van een verder weggelegen akkerbouwperceel.

De kwaliteit van natuurgras is echter ook duidelijk minder (zie **tabel 1** voor redelijke schattingen hiervan). Om deze kwaliteitsverschillen te wegen ten opzichte van de prijsverschillen, is een rantsoenberekening gemaakt voor een rantsoen dat voldoende moet zijn voor 23,5 kg meetmelk per dag, bij 50 procent ruwvoer van natuur- respectievelijk akkerbouwpercelen naast kuilgras van de eigen percelen. Daarbij zijn ook de verschillen in opname geschat op basis van het Koemodel (CVB, met een gemiddelde opnamecapaciteit van 16 kg). Hieruit komt het beeld naar voren dat de opname van een geslaagde grasklaverkuil in het algemeen hoger is dan van matig verteerbare, eiwitarme kuil van natuurpercelen en dat de ruwvoeropname licht daalt bij een hogere krachtvoergift.

In **tabel 2** is af te lezen dat de totale voerkosten per kg melk het laagst zijn met ruwvoer afkomstig van eigen percelen dichtbij huis. Als dit onvoldoende beschikbaar is en 50 procent van het ruwvoer afkomstig is van natuurpercelen, dan is er veel krachtvoer (27 tot 50 pro-

Tabel 1: Aannames grasproductie en kosten van ruwvoer van diverse percelen

Type ruwvoer (herkomst)	Pacht (€ /ha)	Opbrengst (ton ds/ha)	VEM (per kg ds)	DVE (per kg ds)	Kosten (€ per 100kg ds)
Eigen percelen	N.v.t	10,5	840	63	20
Scen. 1 Natuurpercelen goed	600	8	790	50	17,3
Scen. 2 Natuurpercelen slecht	100	4	650	35	15,9
Scen. 3 Akkerbouwpercelen	1400	10,5	840	68	23,9

Tabel 2: Voeropname (per koe per dag) en voerkosten (€ per 100kg meetmelk) bij verschillende rantsoenen voor 23,5 kg meetmelk per dag.

Type ruwvoer (herkomst)	Krachtvoer opname (kg A-brok /dag)	Ruwvoer-opname (kg ds/dag)	Krachtvoer-kosten (€/100kg meetmelk)	totale voerkosten (€/100kg meetmelk)
100% kuil van eigen percelen	5,5	13,5	9,4	20,9
Scen. 1 50% van goede natuurpercelen	7	12,7	11,9	22
Scen. 2 50% van slechte natuurpercelen	8,3	12,3	14,1	23,5
Scen. 3 50% van akkerbouwpercelen	4,8	13,9	8,2	21,3

De verschillen in voerkosten tussen de alternatieven worden sterk beïnvloedt door transportkosten.

cent meer!) nodig om de melkproductie op peil te houden. Hierdoor stijgen de krachtvoerkosten met 2,5 tot 4,7ct per kg MM. De totale voerkosten stijgen minder snel omdat de kosten van het natuurgras lager zijn en er minder kuil wordt opgenomen.

Met 50 procent ruwvoer van akkerbouwpercelen is de situatie volledig anders. Door de hogere eiwitwaarde en de iets hogere ruwvoeropname, hoeft er juist minder krachtvoer te worden gevoerd om een gelijke productie te halen. Hierdoor liggen zowel de krachtvoer- als de totale voerkosten aanzienlijk lager dan bij een rantsoen met kuil van natuurpercelen. Pas indien de pacht van goede natuurpercelen daalt tot circa 300 euro zijn deze verschillen nihil. Dit is vergelijkbaar met de inschattingen die tien jaar geleden zijn gemaakt (zie de LBI-brochure Natuurlijk Boeren van Prins et al., 2011).

Grasklaver uit samenwerking met akkerbouwer geeft lagere voerkosten dan natuurgras. De exacte kosten zijn voor elke situatie en strategie anders. Zo kan er bij 50 procent ruwvoer van natuurpercelen ook gekozen worden voor eiwitrijke brok in plaats van standaard A-brok. Hierdoor is minder maar duurder krachtvoer nodig om de eiwitbehoefte van de

koeien te dekken, waardoor de krachtvoerkosten zullen dalen. Maar de totale voerkosten zullen vrijwel gelijk blijven aangezien de ruwvoeropname en dus -kosten hoger zijn.

Andere veehouders zullen geneigd zijn om de krachtvoergift niet aan te passen, waardoor de melkgift circa 1,9 kg per dag daalt met het bijvoeren van goede natuurkuil. Daardoor zullen de krachtvoerkosten en de totale voerkosten lager blijven (10,2 en 21,6ct in plaats van 11,9 en 22ct per kg MM). Dit lijkt een goede strategie maar de totale inkomsten uit melk zullen ook sterk dalen (8 procent), wat in de meeste situaties uiteindelijk zeer onrendabel zal blijken te zijn. Maar belangrijker: ook bij een lagere melkproductie per koe blijven de trends vrijwel gelijk en resulteert kuilgras van akkerbouwpercelen in lagere voerkosten dan kuilgras van dichtbij gelegen natuurpercelen.

De verschillen in voerkosten tussen de verschillende alternatieven worden natuurlijk sterk beïnvloedt door de afstand en transportkosten. Bij de aangenomen verschillen in voederwaardekwaliteit en grondprijzen kan berekend worden dat grasklaverkuil van akkerpercelen lagere voerkosten geeft dan kuil van goede natuurpercelen indien de extra transportkosten

hiervan lager blijven dan 4,25ct per kg ds extra ten opzichte van die van goede natuurkuil (wat grofweg gelijk is aan ruim één uur extra transport enkele reis). Overigens moet daarbij verder gekeken worden dan de pure transportkosten aangezien lange afstandtransport uiteindelijk vaak goedkoper is in de vorm van balen (met extra kosten en afhandelingstijd) maar de oogstkosten bij een akkerbouwperceel vaak lager zijn door de grotere, makkelijkere bewerkbare percelen. ■

Jan de Wit werkt bij DWC advies voor een natuurlijke landbouw.
Nick van Eekeren werkt bij het Louis Bolk Instituut.

Conclusies

- Natuurgras lijkt goedkoop maar door de matige voerkwaliteit, resulteert het in een sterk stijging van het krachtvoergebruiken stijgende voerkosten.
- Vooral bij ruwvoer van natuurpercelen met een slechte productie en voederwaarde stijgen de voerkosten sterk, ook als er een zeer lage pacht wordt gerekend.
- Goede grasklaverkuil uit een samenwerking met een akkerbouwer is rendabeler dan ruwvoer van natuurpercelen.
- Ruwvoer van eigen percelen is vrijwel altijd het meest rendabel, o.a. door de lagere transportkosten. Optimaliseer hier de opbrengst en voederwaarde.
- Staar je niet blind op verschillen in krachtvoerkosten; een goede benutting van het aanwezige ruwvoer is minstens zo belangrijk voor een rendabele melkveehouderij.